

2. Barátoknak hívott

A „barát, társ” kifejezés Máté evangéliumának eddig látott szakaszaiból mindenekelőtt azt kell megértenünk, hogy Jézus ezekben a világ számára megfogalmazott javaslatára adott válaszra összpontosít. Ezekben az evangéliumi szakaszokban Jézus elsősorban Izrael népének az ő eljövételére adott csalódást okozó válaszára gondol, de most ez mindannyiunkra vonatkozik. Krisztus eljövételére mindannyiunkhoz és a személyesen hozzánk intézett hívására. Tehát amit Jézus a három példabeszédében kifejez – a gyerekekről, akik játszanak és énekelnek, de nem kapnak választ, a munkásokról, akik morgolódnak a gazda nagylelkűségén, és a vendégről, aki menyegzői ruha nélkül megy a menyegzőre –, valójában akkor valósul meg, amikor Júdás, az egyik apostol, elárulja Jézust, megcsókolja, hogy átadja őt, és meghallja, hogy Jézus ezt mondja: „Barátom, miért jöttél?”

Júdás mindenkit képvisel, aki csalódást okoz Krisztus hívásának. Akik, mint ajándékot, mint kiváltságot teljesen ingyenesen kapják és visszaélnék ezzel a hívással. Mindannyiunk számára a Krisztus követésére szóló meghívás, hivatásunk meghívottsága, de mindenekelőtt a keresztségben kapott meghívás, mielőtt kötelezettség lenne, előtte kegyelem, ajándék. Krisztus ajándéka az életünknek, egy ajándék, melyet Ő ad nekünk, és ajándék, melyet Ő önmagából ad nekünk, vagyis jelenlétének, barátságának, társaságának, a Vele együttlét szépségének ajándéka. Jézus Krisztus követésére szóló meghívás azt jelenti, hogy életünk minden lépésénél Vele együtt legyünk. Arra hív meg, hogy minden lépésnél befogadjuk Krisztus jelenlétének ajándékát, mely a legnagyobb kiváltság, hatalmas és örök ajándék. Csak a végtelen hűség felel meg annak a kegyelemnek, hogy az Úr meghívott minket.

Amikor tehát Jézus azt mondja: „Barátom, miért jöttél?”, akkor megértjük, hogy a „barát” kifejezés itt nem csupán szerződéses viszonyra vagy betartandó szabályokra utal, mint Máté evangéliumának más szakaszaiban: Krisztus ajkán valódi és mély barátságot fejez ki. Jézus ajkán, amikor egyik tanítványához intézi – akit személyesen kiválasztott, hogy vele legyen – ez a kifejezés már nem formális, hanem ténylegesen Jézus kiválasztó szeretetét fejezi ki Júdás iránt. Utolsó próbálkozásként fejezi ki, hogy emlékeztesse Júdást erre a szeretetre, erre a barátságra. Jézus szembesíti Júdást azzal, amit valójában elárul, azzal, hogy mit ad át Jézus ellenségeinek és Isten első számú ellenségének, a Sátánnak.

Azáltal, hogy ezt a „barát” jelzőt, az „*ad quid venisti?* – miért jöttél?” kérdéssel kapcsolja össze, Jézus arra hívja Júdást, hogy gondolja át szándékait, döntését, választását, érzéseit. Valójában arra hívja, hogy legyen újra szabad, hogy Krisztus barátságának fényében újra tudatosítsa szabadságát.

Minden keresztény hivatás alapvető szempontja ez. Ezért foglalkozik Szent Benedek a Regulában ezzel éppen a 60. fejezetben, amely a pap meghívottságáról szól, aki arra érez hívást, hogy szerzetes legyen, és monostorban éljen. Mintha ez a pap be akarna lépni a Getszemáni kertbe, hogy Jézussal és tanítványaival együtt élje a bensőséges barátság, az imádság, az Atyával való kapcsolat életét, de a kísértést, a küzdelmet is, hogy a végsőig hűséges maradjon Vele az Atya világot megváltó akaratahoz, hogy felvegye a keresztet Krisztussal és kövesse őt.

Ez a pap úgy érzi, hogy vonzza őt a minden keresztény élet mély és lényegi dimenziója, amelyet a monostornak kellene segítenie megélni még nagyobb hűséggel és állhatatossággal. Nem arról van szó, hogy az ősbűn előtti Édenkertbe lép be, hanem abba a kertbe, ahol a Jézussal való kapcsolat arra hívja, hogy kövesse Őt szíve legmélyebb érzületéig, amely szomorú, de ég a szeretettől az Atya és az egész üdvösségre szoruló emberiség iránt. Csak akkor van értelme annak, hogy felvételét kérje a szerzetesi közösségbe egy pap, vagy bárki más, aki úgy érzi, hogy monostorba van hivatása, ha ezt kívánja, ez ragadja magával.

Így igen sürgetővé válik a kérdés, melyet a Regula feltesz: „*Amice, ad quid venisti?*”. Mindenképpen arra hív bennünket, hogy Krisztus barátságának fényében vizsgáljuk meg szándékainkat. Az „*Ad quid venisti?*”-t így kellene lefordítani: „Mi felé, milyen céllal jöttél? Mire törekszel itt?”

Gyakran azt gondoljuk, hogy a „miért” az eredeti okra, egy dolog vagy cselekvés, elsődleges okára utal. Ezzel szemben az „-ért” előjárószó a „mi” szóval együtt inkább a végső okot, azt a célt jelöli, amiért egy dolog létezik vagy beteljesedik. Ez az „*ad quid*” szó szerinti értelmezése. Az „*Ad quid venisti?*” kifejezést így kellene lefordítani: mi felé/hová/merre jöttél?, milyen céllal jöttél? De a „barát” kifejezés előre helyezésével mintha Jézus egy retorikai kérdést tenne fel Júdásnak, hiszen a válasz Júdás számára már régóta egyértelmű. Júdás eljött, ott van, ismeri Jézust, ismeri ezt a kertet, megcsókolhatja Jézust, és ezzel elárulhatja őt, *mert Jézus felajánlotta neki barátságát, mert Jézus meghívta őt a barátságára.*

Krisztus barátsága – barátságot kér; olyan szeretetet ez, mely szeretetet kér. Annak ellenére, hogy Júdás elárulni jött, mégis eljött, Jézussal van, mert Krisztus barátsága és az a mély közösség, melyet ez a barátság kínál és kér, vonzotta, hívta őt. Isten barátsága nem ismer megbánást. Jézus örökké hű marad ahhoz a baráti kapcsolathoz, melyet felajánlott nekünk. Ha elutasítjuk, ha eláruljuk, szabadságunkat örökre perzseli Isten végtelen szeretetének elutasítása. Ha létezik örök kárhozát, az csak örök megbánás lehet azért, mert nem fogadtuk be a végtelen szeretetet. A pokol menekül Isten szeretete elől, amely szeretethez viszont teremtésünk pillanatától fogva vonzódunk.

Szent Benedek szívesen idézi itt és így Jézusnak Júdáshoz intézett szavait, hogy segítsen megértenünk: számára hivatásunk nem más, mint Krisztus hívására adott válaszuk, hogy barátai legyünk. Ezzel mintha azt sugallaná, hogy vizsgáljuk meg mindig, hogy hivatásunkat hogyan éljük meg. Tegyük ki olyan próbának, amely pontosan abból áll, hogy megengedjük Jézusnak, hogy nyíltan kérdezze meg tőlünk – talán a figyelmetlenség vagy hűtlenség pillanatában, vagy éppenséggel áruláskor

– mint Júdástól: „Barátom, te, akit szeretek, miért jöttél ide?”. Ez az a próba, melynek Szent Bernát novíciusként mindig alávetette magát, és amelyet később szerzeteseinek is javasolt: „*Bernarde, Bernarde, ad quid venisti?* – Bernát, Bernát, miért jöttél?”, komolyan véve mind az evangéliumot, mind Szent Benedek Reguláját.

Sokatmondó, ahogy ezt elmondja Szent-Thierry Vilmos Szent Bernát *Vita prima*-jában; összekapcsolja Jézus Júdásnak feltett kérdését azokkal a nagy bibliai meghívásokkal, amelyekben Isten kétszer mondja ki a hívott személy nevét, mintha hangsúlyozni akarná, hogy éppen azt a személyt hívja meg a megtérésre, egy új életre. Gondoljunk csak Ábrahám, Mózes, Sámuel, Márta vagy a tarzusi Saul meghívására (vö. Gn 22,11; Ex 3,4; 1Sám 3,10; Lk 10,41; ApCsel 9,4).

Mit jelent ez? Azt jelenti, hogy amikor megvizsgáljuk, hogyan élünk, hogyan haladunk és hol tartunk, mindig úgy kell tennünk, hogy emlékezzünk az Úr hívására – arra a pillanatra, amikor úgy éreztük, hogy a nevünkön szólított, pont minket és nem más. Nem tudjuk megítélni igazán, hogyan élünk, ha nem hagyjuk, hogy Isten hívása megvilágosítson, és talán át is szűrjön, hogy megmaradjunk barátságában, hogy szívesen teljesítsük akaratát, örömmel kövessük útját, és az ő életét éljük.